Sisäministeriö NEUVOSTORAPORTTI SM2020-00020

KVY Rytkönen Riikka(SM), Gras Jutta(UM) 28.01.2020

Asia
OSA; Epävirallinen oikeus- ja sisäministerikokous 23.-24.1.2020 Zagrebissa; Sisäasiat

Kokous
Epävirallinen oikeus- ja sisäministerikokous 23.01.2020 - 24.01.2020

Sisäministerit keskustelivat epävirallisessa kokouksessaan Zagrebissa 24.1.2020 oikeus- ja sisäasioiden alueen kehittämisestä. KOM kertoi tulevista suunnitelmistaan erityisesti sisäisen turvallisuuden osalta ja korosti yleisemmin luottamuksen rakentamisen merkitystä OSA-sektorilla. PJ laatii keskustelujen pohjalta luonnoksen suuntaviivoiksi, jota käsitellään helmikuussa Coreperissa. PJ-maan tavoitteena on, että suuntaviivat hyväksytään OSA-neuvostossa maaliskuussa, jonka jälkeen ne toimitetaan maaliskuun Eurooppa-neuvostolle.

Ministerit keskustelivat myös tietojärjestelmien yhteentoimivuutta sekä ja eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevien asetusten täytäntöönpanosta.

1. Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen tulevaisuus

Ministerit kävivät keskustelun oikeus- ja sisäasioiden alueen kehittämisestä PJ-maa Kroatian laatiman keskusteluasiakirjan pohjalta. PJ:n tavoitteena on laatia keskustelun pohjalta luonnos OSA-sektorin strategisiksi suuntaviivoiksi, jotka on tarkoitus tuoda hyväksyttäväksi maaliskuun OSA-neuvostoon ja toimittaa sen jälkeen maaliskuun Eurooppa-neuvostolle. PJ oli identifioinut suuntaviivojen pohjaksi neljä horisontaalista teemaa: arvot ja oikeusvaltioperiaate, keskinäinen luottamus, yhteisen eurooppalaisen tilan suojelu, sekä tekoäly ja uudet teknologiat.

KOM korosti toimeenpanon merkitystä ja käynnissä olevien neuvottelujen saattamista päätökseen. KOM aikoo esittää uuden sisäistä turvallisuutta koskevan politiikan, jonka elementtejä ovat poliisiyhteistyön kehittäminen, kansalaisten suojelu terrorismilta, järjestäytyneen rikollisuuden vastainen työ ja digitalisaatio. Lainvalvontaa koskeva kehys modernisoidaan. Europolin mandaattia vahvistetaan. Komissaari nosti esiin myös huumeiden aiheuttamat uhat. On tarkasteltava, miten monitorointikeskusta voitaisiin kehittää. Tarvitaan uusi ampuma-asekauppaa koskeva toimintasuunnitelma. Myös ihmiskauppaa vastaan on taisteltava tehokkaammin. Digitaalisaation alalla on uusia haasteita, mutta myös mahdollisuuksia. Lainvalvonnassa ei pitäisi jäädä jälkeen kehityksestä, teknologiaa pitää hyödyntää tehokkaammin. Rajavalvonta tulee olemaan osa muuttoliike- ja turvapaikkapaktia, jonka komissio esittelee muutaman kuukauden sisällä. Avainsana on luottamus. Sitä pitää vahvistaa jäsenmaiden välillä, suhteessa kansalaisiin ja kansalaisten kesken sekä suhteessa yhteiskuntaan. Oikeusvaltioperiaate on tässä keskiössä.

EP/LIBE totesi PJ:n paperista löytyvän kaikki EP:lle tärkeät elementit. EP odottaa paljon suuntaviivoilta ja KOM:n paktilta. Muistutti EP:n aloitteesta koskien oikeusvaltiomekanismia ja korosti keskinäistä luottamusta. Lisäksi EP nosti esiin laillisten maahantuloväylien kehittämisen, vakavan rikollisuuden torjunnan, tietojärjestelmien yhteentoimivuuden, ratkaisun löytämisen solidaarisuutta koskevaan kysymykseen, sekä eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevan asetuksen täytäntöönpanon. EP on valmis etenemään käsittelyssä olevien säädösehdotusten kanssa (terroristisen sisällön poistaminen verkosta ja pääsy sähköiseen todistusaineistoon).

Keskustelussa ministerit tukivat puheenjohtajan identifioimia horisontaalisia teemoja ja nostivat niiden osalta esiin omia prioriteettejaan. Erityisesti korostettiin lainsäädännön täytäntöönpanoa. FI mainitsi omalla puheenjohtajakaudellaan käydyt muuttoliike- ja turvapaikkapolitiikkaa ja sisäistä turvallisuutta koskevat tulevaisuuskeskustelut ja totesi niiden muodostavan yhdessä Kroatian johdolla käytävien keskustelujen kanssa hyvän pohjan sisäasioiden kehittämiselle. FI on samaa mieltä, että PJ:n identifioimat horisontaaliset teemat voidaan ottaa jatkotyön pohjaksi. Mahdollisten tulevien strategisten suuntaviivojen tulee tuottaa lisäarvoa EU:n strategisessa ohjelmassa määritellyille painopisteille. Tähän liittyen FI nosti esiin poliitiikkakoherenssin, jäsenvaltioiden käytäntöjen lähentämisen, monialaisen lähestymistavan ja lainsäädännön täytäntöönpanon tärkeyden.

CTC (EU:n terrorismintorjunnan koordinaattori) ja EUH (EU:n ulkosuhdehallinto) toivat esiin omia prioriteettejaan sisäisen turvallisuuden ja muuttoliikkeen ulkosuhteiden osalta.

2. Tietojärjestelmien yhteentoimivuutta koskevan asetuksen täytäntöönpano

Kokouksessa jatkettiin keskustelua tietojärjestelmien yhteentoimivuutta koskevan asetuksen täytäntöönpanosta ja siihen liittyvistä haasteista.

KOM korosti täytäntöönpanossa etenemistä samassa aikataulussa ja pyysi jäsenmaita priorisoimaan hankkeen. Seuraavaan neuvostoon mennessä toivotaan saatavan tarkempi kuva täytäntöönpanon tilanteesta. Kaikilla on vielä tehtävää. KOM edistää hankintaprosesseja.

eu-LISA korosti vuoden olevan keskeinen täytäntöönpanon näkökulmasta. Tarvitaan tiivistä koordinaatiota ja riittävää rahoitusta. Viraston ja jäsenmaiden näkökulmasta tärkeät monivuotista rahoituskehystä koskevat neuvottelut ovat käynnissä. On tärkeä rikkoa myös rahoitukseen liittyviä siiloja. Tarvitaan joustavuutta. Kaikkien on oltava täytäntöönpanossa samalla tasolla, kyse on kollektiivisesta harjoituksesta.

CEPOL lupasi tukea jäsenmaita erityisesti koulutuksen muodossa. EP/LIBE korosti täytäntöönpanossa etenemistä ja totesi asian liittyvän monivuotista rahoituskehystä koskeviin neuvotteluihin.

Puheenvuoroissaan jäsenmaat kertoivat täytäntöönpanon tilanteesta ja korostivat erityisesti riittävää rahoitusta ja joustavuutta sen käytössä. Myös hankintojen osalta peräänkuulutettiin joustoja.

FI kertoi kansallisesta toimeenpanosta ja korosti konkreettisten ja tarkkojen aikataulujen laatimista edellytyksenä täytäntöönpanon onnistumiselle. On olennaista, että kaikki etenevät samassa aikataulussa, eikä kukaan jää jälkeen. Keskeistä on myös poliittinen ohjaus ja tuki, sekä riittävät taloudelliset ja henkilöresurssit. Jäsenmaiden on toimittava läheisessä yhteistyössä relevanttien EU-virastojen kanssa. Uutta horisontaalista OSA-sektorin tietojenvaihtotyöryhmää on myös hyödynnettävä aktiivisesti. Lopuksi FI infosi Helsingissä 5.2. järjestettävästä asiantuntijakonferenssista, joka tarjoaa mahdollisuuden jakaa kokemuksia ja keskustella täytäntöönpanosta.

3. Eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevan asetuksen toimeenpano

Kokouksessa jatkettiin keskustelua eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevan asetuksen toimeenpanosta. Esillä oli erityisesti 10 000 hengen pysyvän joukon muodostaminen, palautukset ja Frontexin kolmasmaayhteistyö.

KOM ja Frontex kertoivat rekrytointien tilanteesta ja koulutuksista. Frontex työstää parhaillaan uuden asetuksen palautuksia koskevaa mandaattia ja samanaikaisesti pannaan täytäntöön tietojärjestelmien yhteentoimivuutta koskevaa asetusta.

EP/LIBE korosti ulkorajojen valvontaa ja tehokasta palautuspolitiikkaa. Ne auttavat pääsemään eteenpäin yhteisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän kehittämisessä.

Keskustelussa jäsenvaltiot kertoivat täytäntöönpanon tilanteesta ja pysyvän joukon rekrytoinneista. Selvennyksiä kaivataan vielä eri henkilöstökategorioiden profiileihin. Pysyvän joukon luomisessa tarvitaan tiivistä yhteistyötä jäsenmaiden ja viraston välillä ja sille on oltava riittävä rahoitus. Myös kansalliset tarpeet on turvattava. Esille nostettiin Frontexin kasvanut rooli palautuksissa ja korostettiin Frontexin tukea jäsenmaille. Tulee hakea synergioita ja välttää päällekkäinen työ. Frontexin yhteistyötä kolmansien maiden kanssa pidettiin tärkeänä.

FI totesi pysyvän joukon rekrytoinnin valmistelun olevan käynnissä, mutta lisätietoa tarvitaan vielä rekrytoitavan henkilöstön profiileista ja työsuhteen ehdoista. Frontexin toivotaan tämän osalta tekevän läheistä yhteistyötä jäsenmaiden asiantuntijoiden kanssa. Palautusten osalta on keskeistä, että Frontex tuottaa lisäarvoa vastaamalla jäsenmaiden tarpeisiin esimerkiksi avustamalla matkustusasiakirjojen hankkimisessa. Kolmansien maiden kanssa on tehtävä läheistä yhteistyötä ja tässä on hyödynnettävä täysimääräisesti Frontexin uutta mandaattia.

4. Työlounas: Ihmissalakuljetuksen torjunta

Lounaalla sisäministerit keskustelivat ihmissalakuljetuksen torjunnasta erityisesti Länsi-Balkanilla Europolin, Frontexin ja EASO:n yhteisraportin pohjalta.

Suomen edustajat
Ministeri Ohisalo ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat
Puheenjohtajan keskusteluasiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	muuttoliike, oikeus- ja sisäasiat, rajavalvonta, tietojärjestelmät
Hoitaa	**LVM, OM, SM, UM, VM**
Tiedoksi	EUE, LIIVI, OKM, PLM, STM, TEM, TULLI, VNK, VTV